

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettelyt>Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#) [pt](#)

englanti

Swipe to change

Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?**Portugali****1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?**

Tällä tietosivulla annetut tiedot koskevat vain Portugalin yleisiä tuomioistuinta (*Tribunais judiciais*, puhekielessä *tribunais comuns*). Yleisten tuomioistuinten lisäksi Portugalissa on muitakin tuomioistuinta, kuten perustuslakituomioistuin (Tribunal constitucional), hallintotuomioistuimet (Tribunais administrativos) ja tilintarkastustuomioistuin (Tribunal de contas). Lisäksi on rauhantuomioistuinta (*Julgados de Paz*) ja välitystuomioistuinta (*Tribunais arbitrais*).

Tuomioistuimen toimivalta määräytyy seuraavan säännön perusteella: yleiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia asioissa, joita ei ole laissa osoitettu muille tuomioistuimille.

Tuomioistuinjärjestelmässä erityistuomioistuimen vastakohta ei ole riita-asioita käsittelevä yleinen tuomioistuin. Erityistuomioistuimen vastakohta on yleistä toimivaltaa käyttävä tuomioistuin. Valinta yleistä toimivaltaa käyttävän tuomioistuimen ja erityistuomioistuimen välillä tehdään asiasisällön perusteella sekä jäljempänä luetelluissa tapauksissa myös asian rahamääräisen arvon perusteella.

Tässä sovelletaan seuraavia säädöksiä:

Tuomioistuinjärjestelmästä 26. elokuuta 2013 annettu laki (*Lei*) nro 62/2013, jonka uusin versio on saatavilla osoitteessa

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1974&tabela=leis.

Asetus (*Decreto-lei*) nro 49/2014, annettu 27. maaliskuuta 2014, jonka uusin versio on saatavilla osoitteessa

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=2075&tabela=leis&ficha=1&pagina=1&so_miolo=&

Ensimmäisen oikeusasteen yleiset tuomioistuimet on jaettu laajennettua alueellista toimivaltaa käyttäviin tuomioistuihin ja paikallisiin alioikeuksiin (Lain nro 62/2013 33 §).

Mietittäessä, minkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi asia olisi saatettava, on otettava huomioon seuraavaa.

Laajennettua alueellista toimivaltaa käyttävät tuomioistuimet ovat erityistuomioistuinta, joilla on laajennettu toimivalta koko alueella tai alueen osalla, joka kattaa useita kuntia. Portugalissa seuraavilla tuomioistuimilla on laajennettu alueellinen toimivalta: merituomioistuin (*Tribunal marítimo*);

immateriaalioikeuksien tuomioistuin (*Tribunal da propriedade intelectual*); kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisia valvova tuomioistuin (*Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*); rangaistusten täytäntöönpanotuomioistuin (*Tribunal de execução das penas*) ja rikostutkinnan keskustuomioistuin (lain nro 62/2013 83 §).

Käräjäoikeudet jaetaan erityistoimivallan ja yleisen toimivallan osastoihin ja lähiosastoihin (lain nro 62/2013 81 §).

Kaikki keskusosastot käyttävät toimivaltaa erityisissä asioissa, ja ne voidaan jakaa riita-asioiden keskusosastoihin, rikosoikeuden keskusosastoihin, rikostutkinnan keskusosastoihin, kauppaoikeuden keskusosastoihin, täytäntöönpanon keskusosastoihin, perheoikeudellisia ja alaikäisiin liittyviä asioita käsitteleviin keskusosastoihin ja työoikeuden keskusosastoihin.

Paikalliset osastot jakautuvat riita-asioiden osastoihin, rikosoikeuden osastoihin, vähäisiä rikoksia käsitteleviin osastoihin, yleisen toimivallan osastoihin ja lähiosastoihin.

Lähiosastot (*juízos locais de proximidade*) toimivat paikallisen tuomioistuimen sivuyksikkönä. Ne ainoastaan vastaanottavat asiakirjoja, jotka liittyvät kyseisellä alueella toimivaltaisessa tuomioistuimessa vireille pantuun menettelyyn, ja antavat tietoa, järjestävät videoneuvotteluja ja avustavat toimissa. Varsinaisia menettelyjä ei kuitenkaan käydä lähiosastossa, eikä asiaa voi panna niissä vireille (lain nro 62/2013 130 §:n 5 ja 6 momentti).

Joissakin tilanteissa tietyt menettelyt on aloitettava ja käytävä muissa viranomaisissa kuin tuomioistuimissa. Tällaiset menettelyt saatetaan tapauksen mukaan toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tietyissä vaiheissa: kun päätöstä vastustetaan, päätökseen haetaan muutosta tai kun tietyt päätökset on vahvistettava tuomioistuimessa ennen kuin ne voidaan panna täytäntöön. Näin on seuraavissa menettelyissä:

Häätöä koskeva erityismenettely on pantava vireille sähköisesti Portossa sijaitsevassa vuokra-asioiden valtakunnallisessa keskusvirastossa (Balcão Nacional do Arrendamento), jonka toimivalta kattaa koko Portugalin. Ks. [linkki](#)

Velan perintään tarkoitettu maksamismääräysmenettely on pantava vireille sähköisesti Portossa sijaitsevassa valtakunnallisessa perintävirastossa (Balcão Nacional de Injunções), jonka toimivalta kattaa koko Portugalin. Ks. [linkki](#)

Pesänselvitystä on haettava tietyissä tapauksissa tuomioistuimelta, mutta joissakin tapauksissa sitä voidaan hakea joko tuomioistuimelta tai notaarilta.

Seuraavat hakemukset ratkaisee toimivaltaisen tuomioistuimen syyttäväviranomainen (*Ministério Público*): suostumuksen peruuttaminen (kun perusteena on vajaavaltaisuus tai henkilön poissaolo), lupa vajaavaltaisen henkilön laillisen edustajan toteuttamiin toimiin, lupa poissaolevan henkilön omaisuuden luovuttamiseen tai siirtämiseen, vajaavaltaisen henkilön edustajan toteuttamien toimien vahvistaminen ja ilmoitus lailliselle edustajalle tiettyjen oikeuksien hyväksymisestä tai niistä luopumisesta vajaavaltaisen puolesta.

Missä tahansa väestörekisteriviranomaisessa (*conservatória do registo civil*) on pantava vireille menettelyt osapuolten välisen sovinnon aikaan saamiseksi seuraavissa asioissa: täysi-ikäisten tai täysivaltaiseksi julistettujen lasten elatus; alaikäisten lasten elatus, kun vanhemmat ovat päässeet sopimukseen; perheen kotiosoitteen ilmoittaminen; toisen puolison sukunimien käyttöoikeuden estäminen; aiemman puolison sukunimien käyttölupa; yhteisesti haettu asumus- tai avioero, johon kuuluu tai ei kuulu omaisuuden ositus; tuomioistuimessa vahvistetun asumuseron ja omaisuuden osituksen muuntaminen avioeroksi ja alaikäisiä lapsia koskevasta vanhempainvastuusta määrääminen tai vanhempainvastuuseen tehtävät muutokset.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tässä kohdassa yleisillä tuomioistuimilla tarkoitetaan paikallisten tuomioistuinten riita-asioiden osastoja (*juízo local cível*) ja yleisen toimivallan osastoja (*juízo local de competência genérica*). Näiden molempien toimivalta on määritetty suhteessa muihin: ne ovat toimivaltaisia, kun mikään muu osasto tai erityistuomioistuin ei ole toimivaltainen. Lisäksi ne ovat toimivaltaisia rahamääräiseltä arvoltaan vähäisissä asioissa.

Asia on siis pantava vireille paikallisessa riita-asioiden osastossa tai, jos tällaista ei ole, paikallisessa yleisen toimivallan osastossa seuraavissa tapauksissa: tavanomaisessa menettelyssä käsiteltävät riita-asiat, joiden rahamääräinen arvo on enintään 50 000,00 euroa;

vaatimukset, jotka eivät kuulu muiden osastojen tai laajennetun toimivallan tuomioistuinten toimivaltaan;
täytäntöönpanomenettelyt, kun toimivaltaista täytäntöönpano-osastoa tai muuta erityisosastoa tai -tuomioistuinta ei ole;
alaikäisiä koskevat kiireelliset asiat lapsen huollon, nuorisorangeistusten tai lastensuojelun alalla myös silloin, kun perheoikeudellisista ja alaikäisiin liittyvistä asioista vastaava osasto on olemassa tällaisia asioita varten, mutta sijaitsee toisen kunnan alueella;
muiden tuomioistuinten tai toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä annetut määräykset, kirjeet ja tiedoksiannot, jotka on täytettävä paikallistuomioistuimessa;
muu laissa niille osoitettuun toimivaltaan kuuluva asia;
satamajohtajan päätöksiä koskevat muutoksenhaut sääntöjenvastaisuutta koskevassa hallinnollisessa menettelyssä ja asiasisällön perusteella merituomioistuimen toimivaltaan kuuluvat tavanomaisessa menettelyssä käsiteltävät enintään 50 000,00 euron arvoiset kanteet alueilla, jotka eivät kuulu merituomioistuimen alueelliseen toimivaltaan;

11. heinäkuuta 2007 annetussa asetuksessa (EY) N:o 861/2007 tarkoitettu vähäiset vaatimukset.

Sen selvittämiseksi, onko asia saatettava riita-asioiden osaston, yleisen toimivallan osaston vai erityisen keskusosaston käsiteltäväksi, kannattaa tutustua myös kohtaan *"Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?"*.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Oikeusasteellista toimivaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti tuomioistuimet jaetaan alioikeuksiin (Tribunais de primeira instância, ensimmäinen oikeusaste), ylioikeuksiin (Tribunais da relação, toinen oikeusaste) ja korkeimpaan oikeuteen (Supremo Tribunal de Justiça, yleisten tuomioistuinten ylin oikeusaste) (lain nro 62/2013 42 §).

Laissa säädetään tapauksista, joissa muutoksenhaut käsiteltäväksi ottamiselle on asetettu rahamääräiset rajat:

ylioikeuksille asetettu raja on 30 000,00 euroa;

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimille asetettu raja on 5 000,00 euroa (voimassa olevat arvot tämän tietosivun päivittämishetkellä);

korkein oikeus käsittelee pääsääntöisesti muutoksenhakuasteena asiat, joiden arvo ylittää ylioikeuksille asetetun rajan. Ylioikeudet käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena asiat, joiden arvo ylittää alioikeuksille asetetun rajan (lain nro 62/2013 44 §).

Kanteet on nostettava ja pantava vireille alioikeuksissa. Alioikeuksilla on lisäksi toimivalta käsitellä muutoksenhaut, jotka koskevat notaarien ja rekisterinpitäjien päätöksiä sekä muita laissa säädettyjä päätöksiä. Toimivaltaisen alioikeuden määrittämiseksi on sovellettava asiasisältöön ja rahamääräiseen arvoon perustuvaa arvoa sekä alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä.

Ylioikeuksissa käsitellään pääsääntöisesti vain alioikeuksien ratkaisuja koskevat muutoksenhaut. Niillä on laissa säädettyissä poikkeustapauksissa toimivalta käsitellä tietyt vaatimukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta. Ylioikeuksissa käsitellään myös alioikeuksien väliset toimivaltaristiriidat, ensimmäisessä oikeusasteessa annettuja määräyksiä koskevat valitukset sekä tarkistetaan ulkomaisten tuomioistuinten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa antamat tuomiot.

Korkein oikeus käsittelee ylioikeuksien antamia ratkaisuja koskevat muutoksenhaut. Laissa säädettyissä erityistapauksissa se käsittelee myös ensimmäisessä oikeusasteessa annettuja ratkaisuja koskevat muutoksenhaut. Sillä on laissa säädettyissä poikkeustapauksissa toimivalta käsitellä tietyt vaatimukset ainoassa oikeusasteessa. Korkein oikeus käsittelee lisäksi ylioikeuksien väliset toimivaltaristiriidat ja oikeuskäytännön yhtenäistämistä koskevat ylimääräiset muutoksenhaut.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alioikeudet

Portugalissa on 23 alioikeutta:

Azorien alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca dos Açores*)

Aveiron alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Aveiro*)

Bejan alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Beja*)

Bragan alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Braga*)

Bragançan alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Bragança*)

Castelo Brancon alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Castelo Branco*)

Coimbran alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Coimbra*)

Évoran alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Évora*)

Faron alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Faro*)

Guardan alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Guarda*)

Leirian alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Leiria*)

Lissabonin alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa*)

Pohjois-Lissabonin alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa Norte*)

Länsi-Lissabonin alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa Oeste*)

Madeiran alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Madeira*)

Portalegren alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Portalegre*)

Porton alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca do Porto*)

Itä-Porton alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca do Porto Este*)

Santarém in alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Santarém*)

Setúbalin alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Setúbal*)

Viana do Castelon alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Viana do Castelo*)

Vila Realin alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Vila Real*)

Viseun alioikeus (*Tribunal Judicial da Comarca de Viseu*).

(Lain nro 62/2013 33 §).

Näiden lisäksi on useita tuomioistuinta, joilla on laajennettu alueellinen toimivalta ja joista seuraavilla kolmella on toimivalta myös siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa:

merituomioistuin (*Tribunal Marítimo*)

immateriaalioikeuksien tuomioistuin (*Tribunal da Propriedade Intelectual*)

kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisia valvova tuomioistuin (*Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão*).

(Lain nro 62/2013 83 §).

Ylioikeudet (Tribunais da Relação)

Toisessa oikeusasteessa on seuraavat viisi ylioikeutta, jotka on nimetty sijaintikuntansa mukaan:

Lissabonin ylioikeus (*Tribunal da Relação de Lisboa*)
Porton ylioikeus (*Tribunal da Relação do Porto*)
Coimbran ylioikeus (*Tribunal da Relação de Coimbra*)
Évoran ylioikeus (*Tribunal da Relação de Évora*)
Guimarãesin ylioikeus (*Tribunal da Relação de Guimarães*).
(Lain nro 62/2013 32 §:n 1 momentissa tarkoitettu liite I).

Ylin oikeusaste

korkein oikeus (*Supremo Tribunal de Justiça*, sijaitsee Lissabonissa).
(Lain nro 62/2013 31 §).

Korkeimmalla oikeudella on toimivalta koko Portugalin alueella. Yli- ja alioikeuksilla on toimivalta omassa tuomiopiirissään, joka on vahvistettu tuomioistuinjärjestelmästä 26. elokuuta 2013 annetussa laissa nro 62/2013 (Lei da organização do sistema judiciário). Ratkaistaessa, onko toimivaltainen kaupungin A vai kaupungin B tuomioistuin, sovelletaan tuomioistuinjärjestelmää koskevan lain liitteitä I, II ja III.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Luonnolliset henkilöt

Kanteen käsittelemiseen toimivaltainen on vastaajan kotipaikan tuomioistuin, ellei erityislajeista tai jäljempänä luetelluista säännöistä muuta ilmene (siviiliprosessilain (*Código de Processo Civil*) 80 §).

Jos vastaajalla ei ole vakituista asuinpaikkaa, asuinpaikka ei ole tiedossa tai vastaaja on poissaoleva, on toimivaltainen kantajan kotipaikan tuomioistuin. Poissaolevan vastaajan omaisuuden välikaista tai pysyvää edunvalvontaa koskevat hakemukset esitetään sen paikan tuomioistuimelle, jossa vastaaja viimeksi asui Portugalissa.

Jos vastaajan koti- tai asuinpaikka on ulkomailla, asia käsitellään sen paikan tuomioistuimessa, jossa vastaaja oleskelee.

Jos vastaaja ei oleskele Portugalissa, toimivaltainen on kantajan kotipaikan tuomioistuin. Jos myös kantajan kotipaikka on ulkomailla, toimivaltainen on Lissabonin tuomioistuin.

Yhteisöt ja muut oikeushenkilöt

Jos vastaajana on valtio ja toimivalta asiassa kuuluu vastaajan kotipaikan tuomioistuimelle, toimivalta siirtyy kantajan kotipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 81 §).

Jos vastaajana on toinen oikeushenkilö tai yhteisö, toimivalta on pääkonttorin kotipaikan taikka sivuliikkeen, liikkeen, tytäryhtiön, sivukonttorin tai edustajan kotipaikan tuomioistuimella sen mukaan, onko kanne nostettu päätoimipaikkaa vai sivutoimipaikkoja vastaan.

Kanne sellaisia ulkomaisia oikeushenkilöitä tai yhteisöjä vastaan, joilla on Portugalissa sivuliike, liike, tytäryhtiö, sivukonttori tai edustaja, voidaan kuitenkin nostaa viimeksi mainittujen kotipaikan tuomioistuimessa, vaikka vastaajana olisi pääkonttori.

Vastaajien moniarvoisuus ja saatavien kasautuminen (siviiliprosessilain 82 §)

Jos vastaajia on enemmän kuin yksi, kaikkia vastaajia kuullaan sen alueen tuomioistuimessa, jossa useimmat vastaajat asuvat. Jos vastaajia on lukumääräisesti yhtä monta eri kotipaikoissa, kantaja voi valita minkä tahansa vastaajan kotipaikan tuomioistuimen.

Jos kantaja yhdistää vaatimuksia, joiden käsitteleminen kuuluu alueellisesti useamman eri tuomioistuimen toimivaltaan, kantaja voi valita kanteen nostamiseen minkä tahansa näistä tuomioistuimista.

Tämä ei päde kuitenkaan silloin, kun tuomioistuin toteaa, ettei sillä ole alueellista, arvoon perustuvaa tai sopimukseen perustuva toimivaltaa jonkin vaatimuksen osalta. Tällöin kanne on nostettava tällaisen vaatimuksen käsittelemiseen toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Näin on esimerkiksi joissakin tapauksissa, joissa jonkin vaatimuksen tutkimista koskeva toimivalta riippuu kiinteän omaisuuden sijaintipaikasta tai velvollisuuden täyttämipaikasta tai kyseessä on turvaamistoimi; kanteen nostamista edeltävä toimi; kanne, jossa asianosaisena on tuomari tai tietty tuomarin perheenjäsen; tietty täytäntöönpano; muihin asioihin liitettävä vaatimus; menettely, jossa annetaan ratkaisu ilman haastetiedoksiantoa vastaajalle, tai tilanne, jossa toimivallan puute johtuu vaatimuksen rahamääräisestä arvosta.

Jos kantajalla on useita vaatimuksia, joiden välillä on riippuvuus- tai toissijaisuussuhde, kanne on nostettava siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään päävaatimuksen.

Kanteet, joissa asianosaisena on tuomari, tuomarin puoliso tai tietty tuomarin sukulainen (siviiliprosessilain 84 §)

Jos kanteessa on asianosaisena tuomari, tuomarin puoliso tai tuomarin jälkeläinen tai sukulainen suoraan ylenevässä polvessa tai tuomarin kanssa samassa taloudessa asuva henkilö ja kanne olisi nostettava siinä tuomiopiirissä, jossa tuomari käyttää tuomiovaltaa, toimivaltainen on sen tuomiopiirin tuomioistuin, joka sijaitsee maantieteellisesti lähinnä tuomarin omaa tuomioistuinta.

Jos kanne nostetaan tuomiopiirissä, jossa tuomaria on kielletty käyttämästä tuomiovaltaa, tai kanne on nostettu siellä ja tällainen kielto on käsitellyssä, siirretään asia lähimpään tuomiopiiriin.

Edellä mainittuja sääntöjä ei sovelleta tuomiopiireihin, joissa toimii useampi kuin yksi tuomari, sillä tällöin asia annetaan tai siirretään saman tuomiopiirin toisen tuomarin käsiteltäväksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku on tehtävä ratkaisun antanutta tuomioistuinta ylemmän oikeusasteen tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 83 §).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Näihin kolmeen kysymykseen vastataan yhteisesti.

Omaisuuksien sijaintipaikan tuomioistuin

Kiinteistöihin kohdistuvaa henkilökohtaista tai esineoikeudellista käyttöoikeutta koskevat kanteet; yhteisömuutoksessa olevan kiinteistön jakamista, häätöä, irrottamista ja ulosmittausta koskevat kanteet sekä kiinnelainojen korottamista, korvaamista, alentamista tai luovuttamista koskevat kanteet on nostettava kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Aluksia ja ilma-aluksia koskevien kiinnelainojen korottamista, korvaamista tai luovuttamista koskevat kanteet nostetaan kuitenkin asianomaisen aluksen rekisteröintipaikan tuomiopiirissä. Jos kiinnelaina käsittää aluksia tai ilma-aluksia, jotka on rekisteröity eri tuomiopiirien alueilla, kantaja voi valita minkä tahansa näistä tuomiopiireistä.

Kun kanne koskee omaisuusmassaa, irtainta ja kiinteää omaisuutta tai eri tuomiopiirien alueilla sijaitsevia kiinteistöjä, kanne nostetaan arvokkaimman kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa. Huomioon on otettava kiinteistörekisterin kirjatut arvot. Jos kanteen kohteena oleva kiinteistö sijaitsee useamman kuin yhden tuomiopiirin alueella, kanne voidaan nostaa näistä minkä tahansa tuomiopiirin tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 70 §).

Velvoitteiden täyttämistä koskeva toimivalta

Jos kanteella vaaditaan velvoitteiden täyttämistä, korvausta velvoitteiden täyttämättä jättämisestä tai puutteellisesta täyttämisestä ja sopimuksen purkamista sopimusrikkomuksen vuoksi, kanne nostetaan vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa.

Velkoja voi valita sen paikan tuomioistuimen, jossa velvoite olisi määrä täyttää, jos vastaaja on oikeushenkilö tai jos velkojan kotipaikka sijaitsee Lissabonin tai Porton suurkaupunkialueella ja vastaajan kotipaikka on samalla suurkaupunkialueella.

Lainvastaisiin tekoihin tai vahingonvaaraan perustuvaa vahingonkorvausvastuuta koskeissa kanteissa toimivaltainen on tapahtumapaikan tuomioistuin (siviiliprosessilain 71 §).

Avioero ja asumusero

Avioeroa, asumuseroa ja ositusta koskeissa kanteissa toimivaltainen on kantajan kotipaikan tai asuinpaikan tuomioistuin (siviiliprosessilain 72 §).

Palkkioita koskevat riita-asiat

Oikeudellisten edustajien tai avustajien palkkioita sekä päämiehelle ennakkona maksettujen määrien takaisin perimistä koskevassa kanteessa toimivaltainen on pääasian käsitellyt tuomioistuin, jossa palvelu on tarjottu. Palkkioita koskeva kanne liitetään pääasiaan, jonka yhteydessä palvelu on tarjottu.

Jos pääasia, jonka yhteydessä palvelu on tarjottu, on pantu vireille ylioikeudessa tai korkeimmassa oikeudessa, palkkioita koskeva kanne on käsiteltävä velallisen kotipaikan alioikeudessa (siviiliprosessilain 73 §).

Yhteishaverin ratkaisu ja jakaminen

Sen sataman tuomioistuin, jossa yhteishaverissa vahingoittunut laivan lasti on luovutettu tai oli määrä luovuttaa, on toimivaltainen ratkaisemaan ja jakamaan kyseisen haverin (siviiliprosessilain 74 §).

Laivojen yhteentörmäyksestä johtuvat vahingonkorvaukset

Laivojen yhteentörmäykseen perustuva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa onnettomuuspaikan tuomioistuimessa, törmäyksen laivan omistajan kotipaikan tuomioistuimessa, kyseisen laivan rekisteröinti- tai sijaintipaikan tuomioistuimessa tai törmäyksen kohteena olleen laivan ensimmäisen tulosataman tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 75 §).

Laivojen pelastus- tai avustustoimenpiteistä johtuvat palkkasaamiset

Laivojen pelastus- tai avustustoimenpiteistä johtuvia palkkasaamisia voidaan hakea tapahtumapaikan tuomioistuimessa, pelastettujen esineiden omistajan kotipaikan tuomioistuimessa tai pelastetun laivan rekisteröinti- tai sijaintipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 76 §).

Laivoja koskevien erioikeuksien lakkaaminen

Kanne, jolla vaaditaan vastikkeettomasti tai vastikkeellisesti hankitun laivan erioikeuksien poistamista, nostetaan sen sataman tuomioistuimessa, jossa alus on ollut ankkuroituna ostohetkellä (siviiliprosessilain 77 §).

Turvaamistoimia koskevat menettelyt ja kanteen nostamista edeltävät toimet

Takavarikkoa ja ulosmittausta voidaan hakea joko tuomioistuimelta, jossa pääasia on määrä käsitellä, tai omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuimelta tai, jos omaisuus sijaitsee usean kunnan alueella, missä tahansa näistä kunnista.

Uuden työn saarrossa toimivaltainen on töiden suorittamispaikan tuomioistuin.

Muissa turvaamistoimia koskevilla menettelyillä toimivaltainen on se tuomioistuin, jossa kyseinen asia on määrä käsitellä.

Todistelua edeltäviä toimia haetaan sen paikan tuomioistuimelta, jossa toimet on määrä toteuttaa.

Turvaamistoimet ja todistelua edeltävät toimet liitetään asianomaiseen kanteeseen ja saatetaan tarvittaessa sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jossa kanne on nostettu (siviiliprosessilain 78 §).

Erilliset tiedoksiannot

Erillistä tiedoksiannosta haetaan siltä tuomioistuimelta, jonka alueella tiedoksisaaja oleskelee (siviiliprosessilain 79 §).

Täytäntöönpano (siviiliprosessilain 89 §)

Pääsääntöisesti täytäntöönpanoon toimivaltainen on vastaajan kotipaikan tuomioistuin, ellei erityislain säännöksistä tai jäljempänä luetelluista säännöistä muuta ilmene.

Hakija voi valita sen paikan tuomioistuimen, jossa velvoite olisi määrä täyttää, jos vastaaja on oikeushenkilö tai jos hakijan kotipaikka sijaitsee Lissabonin tai Porton suurkaupunkialueella ja vastaajan kotipaikka on samalla suurkaupunkialueella.

Jos täytäntöönpanon tavoitteena on toteuttaa esineen luovutus tai velan perintä reaalivaluutta vastaan, toimivaltaisia ovat vastaavasti ne tuomioistuimet, joiden alueella esine tai luovutuksen kohteena oleva omaisuus sijaitsee.

Kun toimivaltainen tuomioistuin olisi normaalisti velallisen kotipaikan tuomioistuin, mutta velallisella ei ole kotipaikkaa vaan ainoastaan omaisuutta Portugalissa, täytäntöönpanovalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jonka alueella omaisuus sijaitsee.

Myös seuraavissa tapauksissa toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jonka alueella täytäntöönpanon kohteena oleva omaisuus sijaitsee: kun täytäntöönpanoa on haettava portugalilaiselta tuomioistuimelta, koska kyseessä on sellaisten yhteisöjen tai muiden oikeushenkilöiden perustamisen /purkamisen pätevyys, joiden kotipaikka on Portugalissa, tai tällaisen yhteisön tai muun oikeushenkilön elimen tekemän päätöksen pätevyys, eikä kyseessä ole mikään edellä olevissa eikä seuraavissa täytäntöönpanoon sovellettavissa säännöissä tarkoitetuista tilanteista.

Päällekkäisen täytäntöönpanon tilanteissa, joissa alueellinen toimivalta kuuluu useammille eri tuomioistuimille, velallisen kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Kun täytäntöön pantavana on portugalilaisen tuomioistuimen ratkaisu, täytäntöönpanoa haetaan siinä menettelyssä, jossa ratkaisu on annettu, ja se merkitään pääasian oikeudenkäyntiasiakirjoihin. Jos ratkaisuun haetaan muutosta yleisessä oikeusasteessa, täytäntöönpano merkitään muutoksenhaun oikeudenkäyntiasiakirjoihin. Jos täytäntöönpanoon toimivaltainen on täytäntöönpanoon erikoistunut jaosto, sille on toimitettava kiireellisesti jäljennös tuomiosta, täytäntöönpanon vireille panneesta vaatimuksesta ja liiteasiakirjoista.

Jos päätöksen ovat tehneet välimiehet Portugalin alueella toteutetussa välimiesmenettelyssä, täytäntöönpanossa toimivaltainen elin on sen alueen alioikeus (*tribunal da comarca*), jossa välimiesmenettely käytiin (siviiliprosessilain 85 §).

Jos kanne on nostettu ylioikeudessa tai korkeimmassa oikeudessa, täytäntöönpanotoimivalta on vastaajan kotipaikan tuomioistuimella. Jos vastaajana on tuomari tai tietty tuomarin perheenjäsen, sovelletaan edellä kohdassa ”*Kanteet, joissa asianomaisena on tuomari, tuomarin puoliso tai tietty tuomarin sukulainen*” mainittuja sääntöjä. Asia siirretään joka tapauksessa täytäntöönpanon osalta toimivaltaiselle tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 86 §).

Kun kyseessä on oikeudenkäyntikulujen, sakkojen tai oikeuden väärinkäytöstä johtuvien korvausten perintä, toimivaltainen on se tuomioistuin, jossa käydyssä menettelyssä asiaankuuluva kulu tai maksu on annettu tiedoksi. Oikeudenkäyntikulujen, sakkojen tai korvausten perintä liitetään pääasiaan.

Kun oikeudenkäyntikulusta, sakosta tai korvauksesta on määrännyt ylioikeus tai korkein oikeus, tapahtuu perinnän täytäntöönpano sen alueen toimivaltaisessa alioikeudessa, jossa asia on käyty (siviiliprosessilain 87 ja 88 §).

Ulkomaisen tuomion perusteella tapahtuvassa täytäntöönpanossa toimivalta on vastaajan kotipaikan tuomioistuimella (siviiliprosessilain 86 §, 90 §:n nojalla).

Eurooppalaisen maksamismääräyksen (asetus (EY) N:o 1896/2006, annettu 12. joulukuuta 2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) 2015 /2421) yhteydessä toimivaltainen on Porton alioikeuden ensimmäinen riita-asioiden jaosto (*Tribunal de Comarca do Porto, Instância Central, 1ª secção cível*).

Työlainsäädäntö

Kanne on yleensä nostettava vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa. Työnantajien tai vakuutusenantajien sekä eläkelaitosten kotipaikaksi katsotaan myös paikkakunta, jossa niillä on sivuliike, asioimisto, tytäryhtiö, valtuutettu toimisto tai edustustoimisto (työasioiden oikeudenkäyntilain (*Código de Processo do Trabalho*) 13 §).

Työsopimukseen perustuva kanne, jonka työntekijä nostaa työnantajaa vastaan, voidaan nostaa työn suorituspaikan tai kantajan kotipaikan tuomioistuimessa.

Jos kantajia on useita, työn suorituspaikan tai jonkin kantajan kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Jos työ suoritetaan useammassa kuin yhdessä paikassa, työntekijän nostama työnsopimukseen perustuva kanne voidaan nostaa minkä tahansa työn suorituspaikan tuomioistuimessa (työasioiden oikeudenkäyntilain 14 §).

Työtapaturmiin ja ammattitaitoihin liittyvät kanteet on nostettava sen paikan tuomioistuimessa, jossa tapaturma on sattunut tai jossa asianosainen on viimeksi työskennellyt työtehtävässä, jonka epäillään aiheuttaneen sairauden.

Jos tapaturma on sattunut ulkomailla, kanne on nostettava Portugalissa, asianosaisen kotipaikan tuomioistuimessa.

Jos edunsaajia on useita, alueellinen toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa suurin osa edunsaajista asuu, tai jos kantajia on yhtä monta, toimivaltainen on sen paikan tuomioistuin, jossa ensimmäinen kantaja asuu.

Jos asianosainen tai edunsaaja on ollut **merimiehenä tai ilma-aluksen miehistön jäsenenä ja tapaturma on sattunut tai sairaus on todettu matkan aikana**, laivan tai ilma-aluksen ensimmäisen maissa sijaitsevan saapumispaikan tai sen rekisteröintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen (työasioiden oikeudenkäyntilain 15 §).

Joukkoritsanomisten yhteydessä lykkäviä turvaamistoimia ja vastaväitteitä koskevat kanteet on nostettava sen toimipaikan sijaintipaikan tuomioistuimessa, jossa työ on suoritettu.

Jos irtisanominen koskee eri toimipaikoissa olevia työntekijöitä, toimivaltainen on sen toimipaikan sijaintipaikan tuomioistuin, josta on irtisanottu eniten työntekijöitä (työasioiden oikeudenkäyntilain 16 §).

Maksukyvyttömyys

Konkurssimenettelyissä toimivaltainen on tapauksen mukaan velallisen kotipaikan tai päätoimipaikan tuomioistuin ja kuolinpesän kohdalla sen paikan tuomioistuin, jossa vainajan kotipaikka oli kuolinpäivänä.

Toimivaltainen on myös sen paikan tuomioistuin, jossa velallisella on pääasialliset intressinsä. Tällä tarkoitetaan paikkaa, jossa velallinen yleensä hoitaa liikeasioitaan ja joka on myös kolmansien tiedossa (maksukyvyttömyyttä ja yritysten tervehdystä koskevan lain (*Código de Insolvência e Recuperação de Empresas*) 7 §).

Toukokuun 29. päivänä 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 21 ja 22 artiklassa tarkoitetun menettelyn aloittamista koskevan **ulkomailla tehdyn päätöksen kuulutusta ja julkiseen rekisteriin merkitsemistä** on haettava velallisen toimipaikan sijaintialueen tuomioistuimelta. Jos velallisella ei ole toimipaikkaa Portugalissa, hakemus on tehtävä Lissabonin alioikeuden kauppaoikeudellisten asioiden jaostolle (*secção de comércio*) tai, jos konkurssipesä ei käsitä yritystä, riita-asioiden jaostolle (*secção cível*).

Edellä mainittua toimivaltasääntöä sovelletaan **vahvistettaessa ulkomailla käydyssä menettelyssä asetettu konkurssi** (maksukyvyttömyyttä ja yritysten tervehdystä koskevan lain 288 §).

Perunkirjoitus

Perunkirjoitukseen liittyvä toimivalta on käyty läpi perimystä koskevalla tietosivulla.

Täysi-ikäisten ja alaikäisten elatus ja vanhempainvastuun määrääminen

Tavanomaisessa menettelyssä käsiteltäviin täysi-ikäisten ja alaikäisten elatusta koskeviin kanteisiin ja niistä annettujen ratkaisujen täytäntöönpanoon sekä huoltajuskanteisiin liittyvä toimivalta on käyty läpi elatusta koskevalla tietosivulla.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Kyllä on, mutta tietyin rajoituksin.

Portugalin sisällä asianosaisilla on mahdollisuus poiketa nimenomaisella sopimuksella alueellista toimivaltaa koskevien sääntöjen soveltamisesta. Tätä kutsutaan **perinteiseksi tuomioistuimeksi** (siviiliprosessilain 95 §).

Sopimukseen perustuvaa toimivaltaa ei voida vahvistaa silloin, kun tuomioistuin toteaa omasta aloitteestaan, ettei sillä ole alueellista toimivaltaa. Näin on esimerkiksi silloin, kun tuomioistuimen toimivalta riippuu kiinteän omaisuuden sijaintipaikasta tai velvollisuuden täyttämispäikasta tai kyseessä on turvaamistoimi; kanteen nostamista edeltävä toimi; kanne, jossa asianosaisena on tuomari tai tietty tuomarin perheenjäsen; tietty täytäntöönpanotoimi; muihin asioihin liitettävä vaatimus tai menettely, jossa annetaan ratkaisu ilman haastetiedoksiantoa vastaajalle. Näissä tilanteissa alueellisesta toimivallasta ei voida luopua sopimuksella.

Asiasisältöön tai oikeusasteeseen perustuvaa toimivaltaa tai vaatimuksen rahamääräiseen arvoon perustuvaa toimivaltaa koskevista säännöistä ei voida poiketa milloinkaan asianosaisten tahdosta.

Sopimukseen perustuva toimivalta, silloin kun se sallitaan, on yhtä velvoittava kuin lakiin perustuva toimivalta. Sopimuksen on täytettävä veloitteen perustana olevaa sopimusta koskevat muutosäännöt. Se on laadittava aina kirjallisesti. Siinä on nimettävä asiaankuuluvat kysymykset ja peruste, jolla toimivaltaiseksi tuleva tuomioistuin on päätetty.

Kansainvälisissä asioissa asianosaiset voivat sopia, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään tietyn riita-asian tai tietystä oikeussuhteesta mahdollisesti syntyvät riita-asiat, kun oikeussuhteella on liittyä useampaan kuin yhteen oikeusjärjestykseen. Tällaisia sopimuksia kutsutaan **tuomiovallan poistamisesta ja antamisesta tehdyiksi sopimuksiksi** (*pactos privados e atributivos de jurisdição*) (siviiliprosessilain 94 §).

Sopimusperusteisesti on mahdollista määrittää joko yksinomainen toimivalta tai pelkästään portugalilaisten tuomioistuinten toimivallalle vaihtoehtoinen toimivalta, jos tällainen on olemassa. Epäselvässä tilanteessa toimivalta katsotaan yksinomaiseksi.

Oikeuspaikka voidaan valita ainoastaan silloin, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

Riita-asia koskee oikeuksia, joista asianosaiset voivat vapaasti päättää.

Oikeuspaikan valinta hyväksytään nimetyn tuomioistuimen laissa.

Valinta on perusteltu kummankin tai jommankumman asianosaisen tärkeän edun vuoksi, kunhan siitä ei aiheudu toiselle asianosaiselle vakavaa haittaa.

Kyseessä ei ole portugalilaisten tuomioistuinten yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva asia.

Oikeuspaikka on valittu kirjallisessa tai kirjallisesti vahvistetussa sopimuksessa, jossa nimenomaisesti mainitaan toimivaltainen tuomioistuin.

Sekä sopimukseen perustuvan toimivallan (Portugalin sisäinen) että tuomiovallan poistamisesta ja antamisesta tehdyn sopimuksen (kansainvälinen) yhteydessä kirjallisella sopimuksella tarkoitetaan asianosaisten allekirjoittamaa asiakirjaa tai kirjeiden, teleksien, sähköisten tai muiden sellaisten viestintävälineiden, joista jää kirjallinen todiste, vaihdon tuloksena syntyneitä asiakirjoja riippumatta siitä, sisältävätkö nämä varsinaisen sopimuksen vai onko niissä vain lauseke, jossa viitataan tällaisen sopimuksen sisältävään asiakirjaan.

Työoikeudessa pidetään mitättöminä sopimuksia tai lausekkeita, joilla suljetaan pois laissa säädetty alueellinen toimivalta (työasioiden oikeudenkäyntilain 19 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Kuten edellä todetaan, Portugalissa ensimmäisen oikeusasteen erityistuomioistuimia ovat jokaisessa alioikeudessa (*tribunal de comarca*) toimivat keskusosastot, riita-asioiden osastot ja laajennetun toimivallan tuomioistuimet.

Jäljempänä käsitellään kunkin erityistuomioistuimen asiasisältöön perustuvaa toimivaltaa ja selostetaan, minkä yksikön käsiteltäväksi riita-asia on sen kohteen perusteella saatettava. Kuten edellä selitetään, asia pannaan yleensä vireille alioikeudessa, ja se siirtyy ylempien oikeusasteiden tuomioistuihin vasta muutoksenhaun seurauksena.

Riita-asioiden keskusosastot (lain nro 62/2013 117 §):

Tavanomaisessa menettelyssä käsiteltävät kanteet, joiden rahamääräinen arvo on enintään 50 000,00 euroa.

Siviilioikeudelliseen asiaan, jonka rahamääräinen arvo on yli 50 000,00 euroa, liittyvät täytäntöönpanovaatimukset tuomiopiirissä, joka ei kuulu muun jaoston tai tuomioistuimen toimivaltaan.

Turvaamistoimia koskevat menettelyt, jotka liittyvät kyseisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluviin kanteisiin.

Kanteet, täytäntöönpanovaatimukset ja turvaamistoimia koskevat menettelyt, jotka kuuluisivat kauppaoikeuden jaoston toimivaltaan, kun tuomiopiirin tuomioistuimessa ei ole kauppaoikeuden jaostoa.

Paikallisissa osastoissa vireillä olevat asiat, joiden rahamääräinen arvo muuttuu vähintään 50 001,00 euroksi.

Lastensuojeluasiat aloilla, jotka eivät kuulu perhe-oikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita koskevaan toimivaltaan.

Asiasisällön perusteella merituomioistuimen toimivaltaan kuuluvat tavanomaisessa menettelyssä käsiteltävät vähintään 50 001,00 euron arvoiset kanteet tuomiopiireissä, jotka eivät kuulu merituomioistuimen alueelliseen toimivaltaan.

Perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevät keskusosastot (juízos centrais de família e menores)

(*Siviilisääty ja perheoikeus*) (lain nro 62/2013 122 §)

Aviopuolisoiden hakemusasiat

Avoliittoon tai yhteiseen talouteen liittyvät hakemusasiat

Asumuseroon ja ositukseen sekä avioeroon liittyvät kanteet

Siviilivihkimisen pätemättömäksi toteamiseen tai kumoamiseen liittyvät kanteet

Puolison vilpittömän mielen vahvistaminen pätemättömäksi todetun putatiiviavioliiton yhteydessä

Puolisoiden ja entisten puolisoitten välisten elatusmaksujen täytäntöönpanovaatimukset

Muut siviilisäätyyn ja perheoikeuteen liittyvät kanteet

Tuomioistuinten toimivaltaan liittyvät toimet asumuseron ja osituksen, avioeron sekä siviilivihkimisen pätemättömäksi toteamisen tai kumoamisen johdosta tehdyn omaisuuden selvityksen yhteydessä ja ositukseen liittyvissä erityistilanteissa, joissa sovelletaan tällaista selvitystä koskevia sääntöjä.

(*Alaikäiset ja täysi-ikäiset lapset*) (lain nro 62/2013 123 §)

Huoltajuuden ja omaisuuden hallinnan määrääminen.

Sen henkilön nimittäminen, jolla on oikeus tehdä oikeustoimia alaikäisen puolesta, sekä edunvalvojan nimittäminen edustamaan vanhempainvastuun alaisena olevaa alaikäistä tuomioistuimen ulkopuolisissa asioissa.

Adoptiosopimuksen laatiminen.

Vanhempainvastuusta määrääminen ja siihen liittyvien seikkojen selvittäminen.

Alaikäisille sekä niille täysi-ikäisille ja täysivaltaisiksi julistetuille lapsille, joiden osalta on tehty elatusmaksujen vahvistamista koskeva tuomioistuimen päätös heidän ollessaan alaikäisiä, kuuluvien elatusmaksujen vahvistaminen.

Elatusvaateiden täytäntöönpanon valmistelu ja määrääminen.

Alaikäisten luovuttamista (oikealle holhoojalle) koskevat määräykset.

Alaikäisen luovuttamista adoptiovanhemmaksi valitulle henkilölle adoptiota varten tai laitoksen huollettavaksi myöhempää adoptiota varten koskevien toimenpiteiden määrääminen.

Sijoituspäätöksen tekeminen ja purkaminen.

Luvan myöntäminen alaikäisen lailliselle edustajalle tiettyihin toimiin, ilman lupaa tehtyjen toimenpiteiden vahvistaminen ja tiettyjen oikeuksien hyväksymisestä huolehtiminen.

Päätöksen tekeminen vakuuksista, joita vanhempien on järjestettävä alaikäisten lasten hyväksi.

Vanhempainvastuun osittainen tai täydellinen poistaminen sekä vanhempainvastuuta koskevista rajoituksista määrääminen.

Äitiyden tai isyyden selvittäminen viran puolesta sekä äitiyden tai isyyden riitauttamista koskevien kanteiden ja tutkinnan valmisteleminen ja ratkaiseminen.

Päätöksen tekeminen lasten etu- ja sukunimistä, jos vanhemmat ovat asiasta erimielisiä.

Kun lapselle on määrätty holhooja tai edunvalvoja, holhoojan tai edunvalvojan palkkion määrääminen; holhoojan, edunvalvojan tai holhouslautakunnan jäsenen luopumis-, vapauttamis- tai irtisanomispyynnön käsitteleminen; tilioitteiden nähtäväksi vaatiminen ja tarkastaminen; luvan antaminen laillisen kiinnityksen korvaamiseen; annetun vakuuden realisoinnista ja korvaamisesta määrääminen ja tilapäisen edunvalvojan nimittäminen edustamaan lasta tuomioistuimen ulkopuolella.

Edunvalvojan nimittäminen edustamaan alaikäistä jokaisessa holhoukseen liittyvässä oikeudenkäynnissä.

Adoptiopäätöksen muuttaminen, kumoaminen tai tarkistaminen, adoptioijan tilioitteiden vaatiminen nähtäväksi ja tarkastaminen sekä adoptoitavan lapsen elatukseen käytettävien tulojen määrän vahvistaminen.

Päätöksen tekeminen alaikäisten lasten hyväksi järjestettyjen vakuuksien täydentämisestä tai vaihtamisesta.

Vanhempien hoitamien tilien nähtäväksi vaatiminen ja tarkastaminen.

Edellisessä kohdassa tarkoitettuihin menettelyihin liittyvien mahdollisten sivuasioiden käsitteleminen.

Muiden elinten tekemien päätösten tarkistaminen, jos jokin kuudessa edellisessä kohdassa mainitusta toimivallasta on annettu laissa näille elimille.

(*Nuorisorangaistukset ja lastensuojelu*) (lain nro 62/2013 124 §)

Lastensuojeluun liittyvien asioiden valmistelu, käsittely ja ratkaiseminen.

Lastensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen ja täytäntöönpano, jos lapsi tai nuori on vaarassa eikä lastensuojelulautakunta ole toteuttanut toimenpiteitä.

Nuoren tekemän rikoksen tutkintaan liittyvien tuomioistuimen toimien toteuttaminen.

Alaikäisen 12–16-vuotiaan suorittamien laissa rikoksiksi katsottujen tekojen arviointi nuorisorangaistuksen määräämiseksi.

Nuorisorangaistusten täytäntöönpano ja tarkistaminen.

Nuorisorangaistuksen päättäminen tai päättymisen vahvistaminen.

Koulukotiin sijoitettuun alaikäiseen sovellettavia kurinpitotoimenpiteitä koskevista päätöksistä tehdyn muutoksenhaun käsittely.

Huomautus

Perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevällä keskusosastolla ei ole toimivaltaa nuorisorangaistuksiin ja lastensuojeluun liittyvissä asioissa, jos rikosoikeudenkäynnissä määrätään tosiasiallinen vankeusrangaistus 16–18-vuotiaalle rikoksen tehneelle alaikäiselle tai jos alaikäinen täyttää 18 vuotta ennen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamaa ratkaisua.

Työoikeuden keskusosastot (julzos centrais do trabalho)

Riita-asiat (lain nro 62/2013 126 §)

Työehtosopimusten kumoamiseen ja tulkintaan liittyvät muut kuin hallinnolliset asiat.

Kysymykset, jotka liittyvät työsuhteisiin, ja suhteisiin, joita solmitaan työ sopimuksen tekemiseksi.

Työtaturmiin ja ammattitaitoihin liittyvät kysymykset.

Kysymykset, jotka liittyvät terveydenhoitoon tai sairaalahoitoon, kliinisiin palveluihin kuuluvien lääkkeiden, proteesien tai apuvälineiden tarjontaan tai muihin palveluihin tai työtaturman tai ammattitautien uhriksi joutuneelle maksettaviin tai maksettuihin suorituksiin.

Kanteet sellaisten toimien ja sopimusten kumoamiseksi, joita vastuussa olevat yritykset ovat tehneet vain vapautukseen ammattiyhdistys- tai työlaainsäädännön soveltamisesta johtuvista kanteista.

Kysymykset, jotka liittyvät laissa työ sopimukseen rinnastettaviin sopimuksiin.

Kysymykset, jotka liittyvät oppi- tai työharjoittelusopimuksiin.

Samana yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden kesken syntyneet ongelmat, kun ne koskevat työsuhteessa yhdessä tehdyistä toimista, jonkin työntekijän harjoittamasta luvottomasta käytännöstä työn aikana tai työn johdosta johtuvia oikeuksia ja velvoitteita, lukuun ottamatta rikostuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia rikollisesta teosta johtuvaan vahingonkorvausvastuuseen liittyviä kysymyksiä.

Sosiaaliturvasta ja perheellisistä huolehtivien laitosten ja näiden edunsaajien väliset kysymykset, kun ne koskevat laissa, asetuksissa tai muissa säännöissä vahvistettuja jonkin osapuolen oikeuksia, valtuuksia tai velvoitteita – tämä ei kuitenkaan estä varsinaisia hallinto- ja verotuo mioistuimia käyttämästä toimivaltaansa.

Ammattiyhdistysten ja niiden jäsenten tai niiden edustamien henkilöiden väliset kysymykset tai niiden päätöksistä johtuvat kysymykset, kun ne koskevat laissa, asetuksissa tai yhdistysten säännöissä ilmaistuja jonkin osapuolen oikeuksia, valtuuksia ja velvoitteita.

Sosiaaliturvalaitosten tai ammattiyhdistysten omaisuuden realisointi- ja jakomenettelyt, jollei laissa ole tätä estävää säädöstä.

Sosiaaliturvalaitosten väliset tai ammattiyhdistysten väliset kysymykset, jotka koskevat laissa, asetuksissa tai jommankumman osapuolen säännöissä vahvistettujen valtuuksien tai velvollisuuksien olemassaoloa, laajentamista tai ominaisuutta, joka vaikuttaa toiseen osapuoleen.

Omiin päätöksiinsä tai muihin perusteisiin perustuvat täytäntöönpanotoimet, lukuun ottamatta toisten tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä.

Laillisen työsuhteen osapuolten tai tällaisen henkilön ja kolmannen osapuolen väliset kysymykset, jotka liittyvät työsuhteeseen liittyviin suhteisiin, kun vaatimus yhdistetään toiseen vaatimukseen, jonka osalta työoikeudellinen jaosto on suoraan toimivaltainen.

Vastakanteeseen liittyvät kysymykset, joilla on yhteys edellisessä kohdassa tarkoitettuun kanteeseen, paitsi kun kyseessä on korvaus, jolloin tällaista yhteyttä ei tarvita.

Lakkoihin liittyvät siviilioikeudelliset kysymykset.

Yritysneuvostojen ja niitä vastaavien koordinoitavien toimikuntien väliset sekä yrityksen ja sen työntekijöiden väliset kysymykset.

Kaikki kysymykset, jotka liittyvät ammattiyhdistysten, työnantajajärjestöjen ja yritysneuvostojen perustamisen, sääntöjen ja niiden muuttamisen sekä kyseisten yhteisöjen toiminnan ja lakkauttamisen laillisuuden valvontaan.

Muut laissa niiden toimivaltaan kuuluviksi säädetyt kysymykset.

(Hallinnollinen sakkomenettely)

Hallinnollisissa sakkomenettelyissä työ- ja sosiaaliturva-asioiden alalla tehtyjä hallintoviranomaisten päätöksiä koskevan muutoksenhaun ratkaiseminen.

Kauppaoikeuden keskusosastot (lain nro 62/2013 128 §)

Konkurssimenettelyt ja erityiset tervehtymismenettelyt.

Kanteet, joissa vaaditaan toteamaan, että yhtiösopimusta ei ole, tai toteamaan se pätemättömäksi tai kumoamaan se.

Työntekijöiden oikeuksiin liittyvät kanteet.

Työntekijöiden oikeuksia koskevien päätösten lykkäämiseen ja kumoamiseen liittyvät kanteet.

Yhtiöiden purkuun ja niiden omaisuuden realisointiin liittyvät kanteet.

Eurooppayhtiöiden purkuun liittyvät kanteet.

Holdingyhtiöiden purkuun liittyvät kanteet.

Kaupparekisterilaissa (*Código do Registo Comercial*) tarkoitettujen kanteet.

Luotto- ja rahoituslaitosten omaisuuden realisointiin liittyvät kanteet.

Edellisissä kohdissa mainittujen kanteiden ja menettelyiden väli toimet, niihin liitetyt asiat ja ratkaisujen täytäntöönpano.

Kaupparekisterin rekisterin hoitajien päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Rekisterin hoitajien tekemiä päätöksiä koskevat muutoksenhaut yritysten purkamiseen ja omaisuuden realisointiin liittyvissä hallinnollisissa menettelyissä.

Kauppaoikeuden keskusosastot (lain nro 62/2013 129 §)

Siviilioikeudellisiin asioihin liittyvä täytäntöönpano lukuun ottamatta seuraavia: kun täytäntöönpano on annettu immateriaalioikeuksien tuomioistuimen; kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisia valvovan tuomioistuimen; merituomioistuimen; perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevien keskusosastojen, työoikeuden keskusosastojen tai kauppaoikeuden keskusosastojen tehtäväksi tai kun kyseessä on sellaisen rikosoikeusosaston antaman tuomion täytäntöönpano, jota ei rikosprosessilain mukaan voida käsitellä riita-asioiden osastossa.

LAAJENNETUN TOIMIVALLAN TUOMIOISTUIMET

Immateriaalioikeuksien tuomioistuin (lain nro 62/2013 111 §).

Tekijänoikeuksiin ja liitännäisoikeuksiin liittyvät kanteet.

Teollisoikeuksiin liittyvät kanteet.

Kanteet, joissa vaaditaan teollisoikeuksista annetun lain (*Código da Propriedade Industrial*) mukaista mitätöintiä tai kumoamista.

Portugalin kansallisen teollisoikeuksien viraston (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*, I. P.) päätöksiä koskevat muutoksenhaut, kun päätöksessä kielletään tai evätään jokin teollis- tai tekijänoikeus; päätös liittyy oikeuksien siirtämiseen, käyttö lupiin, tai oikeuden menettämiseen; päätös koskee toimea, joka vaikuttaa teollis- ja tekijänoikeuksiin tai muuttaa niitä tai lakkauttaa ne.

Portugalin kansallisen teollisoikeuksien viraston tekemiä päätöksiä ja toteuttamia (lain mukaan kannekeltoisia) toimenpiteitä koskeva muutoksenhaku ja tarkistaminen hallinnollisessa sakkomenettelyssä (*processo de contra-ordenação*).

Kanteet, joissa vaatimuksen kohde liittyy internetin verkkotunnuksiin.

Verkkotunnuksen ".pt" rekisteröinnistä vastaavana viranomaisena toimivan Portugalin tieteellisen laskennan säätiön (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) päätöksiä, joilla rekisteröidään verkkotunnus ".pt" tai evätään tai poistetaan sen rekisteröinti, koskeva muutoksenhaku.

Kanteet, joissa vaatimuksen kohde liittyy liikemiini tai yritysniemiin.

Muutoksenhaku kirjaamo- ja notaaritoiminnasta vastaavan viraston (*Instituto dos Registos e do Notariado, I. P.*) päätöksiin, jotka koskevat liikemien ja yritysniemien hyväksymistä kansalliseen oikeushenkilörekisteriin (*Registo Nacional de Pessoas Colectivas*) liittyvän säännösten soveltamisalalla.

Kanteet, joissa vaatimuksen kohde liittyy vilpilliseen kilpailuun teollisoikeuksien alalla.

Todisteiden hankkimiseen ja säilyttämiseen sekä tietojen antamiseen liittyvät toimenpiteet, kun tällaisia vaaditaan teollis- ja tekijänoikeuksien suojan alalla.

Edellisissä kohdissa mainittujen kanteiden ja muutoksenhaun väliaineet, niihin liitetyt asiat ja ratkaisujen täytäntöönpano.

Kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisia valvova tuomioistuin (lain nro 62/2013 112 §).

Seuraavien viranomaisten hallinnollisessa sakkomenettelyssä antamia päätöksiä ja määräyksiä sekä muita lain mukaan kannekeltoisia toimenpiteitä koskeva muutoksenhaku, tarkistaminen ja täytäntöönpano:

kilpailuviranomainen

kansallinen viestintäviranomainen

Portugalin keskuspankki

arvopaperimarkkinoiden valvontaviranomainen

joukkoviestinnän sääntelyviranomainen

Portugalin vakuutusinstituutti

muut riippumattomat hallintoelimet, joilla on sääntely- ja valvontatehtäviä.

Muutoksenhaku, tarkistaminen ja täytäntöönpano seuraavissa tapauksissa:

kilpailulainsäädännössä tarkoitetuissa hallinnollisissa menettelyissä tehdyt kilpailuviranomaisen päätökset

ministeriön päätös, jolla annetaan poikkeuksellisesti lupa kilpailuviranomaisen päätöksellä kielletyn yrityskestittymän muodostamiseen

muut kilpailuviranomaisen päätökset, joihin voidaan hakea muutosta kilpailulainsäädännössä säädetyn mukaisesti

edellisissä kohdissa mainittujen muutoksenhakujen, menettelyjen, kanteiden tai tarkistusten väliaineet, niihin liitetyt asiat ja ratkaisujen täytäntöönpano.

Merituomioistuin (lain nro 62/2013 113 §).

Yleisen lainsäädännön mukaiset korvaukset laivoille, aluksille tai muille uiville laitteille aiheutetuista tai niiden käytöstä merenkulussa aiheutuneista vahingoista.

Merenkulussa käytettävien laivojen, alusten ja muiden uivien laitteiden rakennus-, korjaus-, osto- ja myyntisopimuksiin liittyvät kysymykset.

Merikuljetuksesta, yhdistetystä kuljetuksesta tai multimodaalikuljetuksesta tehtyihin sopimuksiin liittyvät kysymykset.

Lain mukaiseen merituomioistuimen alueelliseen toimivaltaan kuuluvilla sisävesialueilla, rannat mukaan lukien, joki- tai kanavakuljetuksista tehtyihin sopimuksiin liittyvät kysymykset.

Laivojen, alusten ja muiden uivien laitteiden käytöstä merenkulussa tehtyihin sopimuksiin, etenkin niiden vuokralle ottamisesta tai vuokralle antamisesta rahakorvausta vastaan tehtyihin sopimuksiin liittyvät kysymykset.

Merenkulussa käytettävien laivojen, alusten ja muiden uivien laitteiden sekä niiden lastien vakuuttamisesta tehtyihin sopimuksiin liittyvät kysymykset.

Laivoja ja aluksia koskeviin kiinnelainoihin ja erioikeuksiin sekä kaikkia uivia laitteita ja niiden lastia koskeviin takuisiin liittyvät kysymykset.

Laivoihin, aluksiin, muihin uiviin laitteisiin ja niiden lasteihin liittyvät erityisoikeudenkäynnit.

Laivoja, aluksia ja muita uivia laitteita koskevat turvaamistoimet, kun ne liittyvät laivojen, alusten ja muiden uivien laitteiden lastiin ja muuhun omaisuuteen; samoin alustava pyyntö satamaviranomaisille turvaamistoimen kohteena olevan omaisuuden poiskuljettamisen estämiseksi.

Yleisiin ja erityisiin merivahinkoihin, mukaan lukien muihin merenkulkuun tarkoitettuihin uiviin laitteisiin kohdistuneisiin vahinkoihin, liittyvät kysymykset.

Merenkulun avustus- ja pelastustoimenpiteisiin liittyvät kysymykset.

Hinaus- ja luotsausopimuksiin liittyvät kysymykset.

Hylkyjen siirtoon liittyvät kysymykset.

Siviilioikeudellinen vastuu meren ja muiden merioikeuden toimivaltaan kuuluvien vesien saastuttamisesta.

Kalojen, äyriäisten, nilviäisten ja merikasvien pyyntiin ja nostoon käytettävien välineiden ja laitteiden sekä rautaesineiden, varusteiden, aseiden,

muonavarojen ja muiden merenkulkuun tai kalastukseen käytettävien esineiden käyttö, menetys, löytäminen tai anastaminen sekä tälle aineistolle tuotetut tai sen kärsimät vahingot.

Omaisuukselle yleisellä merialueella aiheutetut vahingot.

Meriveden rannalle kuljettaman hylkytavaran ja esineiden omistus ja hallinta tai olemassa olevat jätteet, jotka lepäävät kyseisen alueen maaperän pinnalla tai pinnanalaisissa kerroksissa tai jotka ovat peräisin sisävesistä tai sijaitsevat niissä; tämä sillä edellytyksellä, että niillä on merkitystä merenkulun kannalta. Saaliit.

Ylipäätään kaikki merenkulkuun liittyvät kauppaoikeuden alaan kuuluvat asiat.

Satamajohtajan päätöksiä koskevat muutoksenhaut merioikeuden alan hallinnollisessa sakkomenettelyssä.

Edellisissä kohdissa mainittujen kanteiden ja menettelyiden väliaineet, niihin liitetyt asiat ja ratkaisujen täytäntöönpano.

YLEMMÄN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMET

Ylioikeudet (lain nro 62/2013 67 §).

Ylioikeudet jakautuvat toisessa oikeusasteessa riita-asioiden, rikosasioiden, sosiaalioikeuden asioiden, perheoikeuden ja alaikäisiin liittyvien asioiden, kauppaoikeuden asioiden, teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden sekä kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisten valvontaan liittyvien asioiden jaostoihin. Sosiaalioikeuden asioiden, perheoikeuden ja alaikäisiin liittyvien asioiden, kauppaoikeuden asioiden, teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden sekä kilpailu-, sääntely- ja valvontaviranomaisten valvontaan liittyvien asioiden jaostojen perustaminen riippuu kuitenkin tuomioistuimen koosta ja laajuudesta.

Korkein oikeus (lain nro 62/2013 47 §)

Korkein oikeus käsittää ylempänä oikeusasteena riita-asioiden, rikos-asioiden ja työ- ja sosiaalioikeudellisten asioiden jaostot.

Asianomainen lainsäädäntö

Siviiliprosessilaki

Laki nro 62/2013

Työasioiden oikeudenkäyntilaki

Maksukyvyttömyyttä ja yritysten tervehdytystä koskeva laki

Huomautus

Näillä tietosivuilla esitetyt tiedot eivät sido yhteyspisteitä, tuomioistuimia tai muita viranomaisyksiköitä. Lainsäädäntöön tehtyihin muutoksiin ja voimassa olevaan lainsäädäntöön on syytä perehtyä erikseen.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.